

рівень державної присутності в капіталі банків. Для покращення ситуації доцільним є впровадження гарантованих кредитних програм із державною підтримкою, аналогічно до моделі, реалізованої у Німеччині через KfW Bankengruppe під час пандемії COVID-19. Це дозволило німецьким банкам зберегти кредитну активність навіть в умовах глибокої економічної кризи [7].

Крім того, важливо продовжити інтеграцію у європейський банківський простір, зокрема шляхом імплементації директив ЄС (CRD IV, BRRD), що підвищить стійкість банків до шоків. Водночас необхідно забезпечити диференційоване регулювання малих банків, які орієнтовані на локальні ринки та вразливі до глобальних змін.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що банківська система України демонструє надзвичайну стійкість в умовах війни. Проте для збереження стабільності та переходу до зростання потрібна скоординована політика держави, НБУ та банків з фокусом на інклюзивність, прозорість і довгострокову стратегію.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Київ: НБУ, 2021. 62 с.
2. Рожкова К. Банківський сектор України: трансформація та перспективи розвитку. *Вісник Національного банку України*. 2021. № 2. С. 5–13.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.09.2019 р № 79-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>
4. Національний банк України. Огляд банківського сектору URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-08.pdf?v=8
5. Національний банк України. Статистика Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic>
6. Міністерство цифрової трансформації України. Портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/dataset/activity/d35cd95a-8d96-415c-aa98-6f1ecbe63be7>
7. Bundesministerium für Wirtschaft und Energie. KfW Corona-Hilfe: Förderkredite für Unternehmen. Berlin, 2020.

Стецюк Т.І.,

к.е.н., доцент, професор кафедри банківської справи та страхування,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ПЕРЕДДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СТРАХУВАННІ: ВІД НЕДОВІРИ ДО ПРОЗОРОСТІ

Укладення договору страхування є ключовим етапом формування страхових правовідносин, що передбачає певний комплекс дій ще до моменту підписання договору. На цьому етапі особливо важливими є переддоговірні зобов'язання сторін – страховика та страхувальника. Від належного їх виконання

залежить не лише юридична чинність договору, а й загальний рівень довіри до страхової справи в цілому.

З 1 січня 2024 року в Україні набув чинності новий Закон України «Про страхування» № 1909-ІХ, який запровадив сучасні підходи до регулювання страхових правовідносин, зокрема на переддоговірному етапі [1]. Одним із ключових нововведень стало нормативне закріплення переддоговірних зобов'язань та обов'язку сторін здійснювати взаємну комунікацію на основі прозорості, повноти та добросовісності.

Новий підхід передбачає обов'язок страховика надати страхувальнику вичерпну, достовірну та зрозумілу інформацію про страхову послугу ще до укладення договору. Водночас страхувальник зобов'язаний повідомити страховика про всі обставини, які мають істотне значення для оцінки страхового ризику. Такий баланс інформування і прозорості є критично важливим для формування усвідомленого страхового вибору, оскільки введення переддоговірних відносин стало відповіддю на ряд системних викликів, зокрема:

- недостатній рівень поінформованості страхувальників про умови страхових продуктів;
- численні випадки непорозумінь, коли відмова у виплаті була законною, але сприймалася клієнтами як несправедлива;
- зниження рівня довіри до страховиків як результат низької якості комунікації до моменту укладення договору.

Впровадження переддоговірних відносин має особливе значення в контексті євроінтеграційних процесів. Вперше вітчизняне законодавство гармонізується з положеннями Директиви Європейського Союзу 2016/97 щодо розповсюдження страхових продуктів (IDD). Статті 18, 19, 20 і 29 цієї Директиви встановлюють високі стандарти інформування, чесності та професійної етики для посередників та страховиків. Тому, запровадження переддоговірного етапу відіграє ключову роль у підвищенні правової визначеності, зниженні конфліктогенності страхових правовідносин та зміцненні репутаційної стабільності страхової справи.

Зміна парадигми – від формального підписання договору до повноцінного усвідомленого вибору – стала фундаментальним кроком у напрямі формування відкритого, відповідального та споживчо орієнтованого страхового ринку. Узагальнені основні чинники, що обумовили впровадження переддоговірних відносин у чинному страховому законодавстві зазначені в табл.1 ілюструють логіку законодавчих змін, спрямованих на підвищення прозорості страхових послуг.

Необхідно зауважити, що у багатьох випадках, незважаючи на законні підстави для відмови у виплаті, клієнти (застраховані) сприймали таку відмову як несправедливу, що сприяло виникненню негативного ставлення до страхової компанії. Основними причинами такого сприйняття були:

- відсутність розуміння обмежень, передбачених договором страхування;
- недостатньо чітке або взагалі відсутнє пояснення умов до його підписання.

Все це створювало негативний імідж страховим компаніям навіть тоді, коли страховики діяли відповідно до закону та умов договору. Таким чином,

переддоговірні відносини не лише знижують ризик конфліктів у сфері страхування, а й сприяють зміцненню довіри до страхових компаній, підвищенню якості страхових послуг та гармонізації українського законодавства з європейськими нормами.

Таблиця 1 -Чинники впровадження переддоговірних відносин у страхуванні

№	Мета впровадження	Обґрунтування
1	Захист прав споживача	Здебільшого клієнти не читають договір страхування повністю, не розуміють виключень і обмежень. У результаті — виникають розчарування та конфліктні ситуації при відмові у страховій виплаті.
2	Зниження кількості скарг та негативних відгуків	Недостатня поінформованість призводила до негативної репутації страхових компаній, навіть якщо вони діяли правомірно.
3	Підвищення довіри до страхової справи	Прозора комунікація до укладення договору страхування дозволяє клієнту ухвалювати свідоме рішення, що формує довіру до страхової компанії.
4	Гармонізація з нормами ЄС	Переддоговірна інформація — це вимога європейського законодавства (зокрема, Директива IDD). Україна зобов'язана впровадити ці норми.
5	Зменшення судових спорів	Коли умови є чіткими та узгодженими ще до укладення договору, кількість конфліктів і судових справ між клієнтом і страховиком зменшується.
6	Стандартизація інформування (КІД)	Запровадження Ключового інформаційного документа (КІД) забезпечує єдиний підхід до пояснення страхових продуктів.

Джерело – складено автором на основі [2].

Адже нове законодавче регулювання орієнтоване на європейські стандарти та передбачає посилення захисту прав споживачів страхових послуг. У зв'язку з цим аналіз переддоговірних зобов'язань сторін набуває особливої актуальності, оскільки саме на цьому етапі формуються основи взаємної відповідальності та правової визначеності в майбутніх зобов'язаннях.

Список використаних джерел

1. Закону України «Про страхування». Відомості ВРУ. 2023. №№1-13, ст.28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/97 від 20.01.2016 р. про розповсюдження страхових послуг (нова редакція) 02016L0097 - UA - 12.06.2020 - 002.001 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_049-16#Text